

ירושלים, ד' באב תשע"ז

27 ביולי 2017

לכבוד

מנהלי בתי הספר מרכזי הוראת מקצוע
המורים לגרמנית

הנדון: חוזר מפמ"ר גרמנית - תוכן

עניינים: תשע"ח

- 1) החממה הפדגוגית / עמ' 2
- 2) מבנה מבחן הבגרות בגרמנית / עמ' 2
 - א. בחינת בגרות חיצונית בעל פה (60%) - ברמת 5 יח"ל / עמ' 2
 - i. מטרות הבחינה ותיאורים קצרים / עמ' 3
 - ii. ביצוע חלקי המבחן / עמ' 5
 - iii. מחוונים לבחינת הבגרות החיצונית / עמ' 6
 1. מחוון חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה / עמ' 8
 2. מחוון חלק ב' – הצגת פרויקט + הצגה עצמית / עמ' 9.ב.
 - ב. הערכה בית ספרית (40%) / עמ' 9
 - i. המלצות למורים ולהנהלת בתי הספר / עמ' 9
 - ג. בחינה לתלמידים בודדים, תלמידי משנה ותלמידים אקסטרניים / עמ' 10
- 3) שאלות עמ"ר עמ' 10
- 4) רמת ידע שפתי נדרש לבחינת הבגרות ב- 5 יח"ל / עמ' 10
- 5) פיתוח מקצועי עמ' 11
- 6) פרויקטים / עמ' 11
- 7) טופס הרשמה לבחינת הבגרות בגרמנית לתלמיד "יחיד" – קיץ התשע"ח / עמ' 12
- 8) נספחים / עמ' 13

כללי

החל משנת תשע"ו, מבנה בחינת הבגרות משתנה בה תתקיים בחינה חיצונית אחת אשר מהווה 60% מהציון. הבחינה החיצונית תערך בעל פה לפי ההנחיות המפורטות במסמך זה. ההערכה הבית ספרית מהווה 40% מהציון ומורכב מפרויקט, מבחנים וכדומה – ההנחיות מפורטות במסמך זה.

1. החממה הפדגוגית

בתחום הדעת שלנו אנו משתלבים בחממה הפדגוגית בהרחבת תכניות לימודים ייחודיות ויוזמות חדשות. כמו כן מורים שרוצים ליוזם במסגרת החממה מוזמנים לפנות למפמ"ר במסגרת קול קורא שיצא בהמשך השנה. ראה נספח 6.

2. מבנה מבחן הבגרות בגרמנית

א. בחינת בגרות חיצונית בעל פה (60%) - ברמת 5 יח"ל - סמל שאלון 574-385

משך הבחינה – 45 דקות - כולל זמן הכנה - חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה

30 דקות - כולל זמן הכנה

חלק א' מהווה 50% מהציון הכולל* 1. הקראה בקול רם של טקסט כתוב באוצר מילים

בנושאים

שנלמדו (ספרות, עיתונות, אקלים, תיירות, תרבות הפנאי, קולינריה, ועוד. אורך הטקסט 150-200 מילים ברמת חמש יח"ל .

* קטע הטקסט הוא בלתי מוכר (Unseen).

* משך המשימה: 5 דקות

* הטקסט יכול לכלול עד עשרה מילים לא מוכרות – שלהם ייתן הפירוש .

* יוכנו 4-8 טקסטים שונים מהם יבחר הבוחן טקסט אחד לכל נבחן .

* סה"כ ניקוד על חלק זה 20% - דגש בהערכה על זיהוי של אוצר המילים, הבנתם והקראה נכונה שלהם

2. חמש שאלות על הטקסט.

משך המשימה: 5 דקות

20% - בודק הבנת הנשמע, הבנת הנקרא (טקסט), הבנת הנקרא-נצפה, תוכן ושטף דיבור .

3. מענה על שאלות בהקשר לטקסט

משך משימה זו : 5 דקות

חלק זה יכול לכלול תמונות ואביזרי עזר

10% - בהערכה יש להתייחס להבנת הנשמע, לשטף הדיבור, לשימוש באוצר מילים מתאים ונכון, ולתוכן .

חלק ב' : הצגת פרויקט + הצגה עצמית 15 דקות

* חלק ב' מהווה 50% מהציון

* הכולל

משך המשימה: 15 דקות

הצגת הפרויקט

* משך המשימה: 7-10 דקות

* **עבודה שהוכנה לאורך תהליך הלמידה:** (עבודה על נושאים מגוונים, כגון :
הסביבה בה אני חי, רב תרבותיות, תרבות הפנאי, מסעות, מנהגים ומסורות, ועוד....)

* **תנאי קדם לחלק זה:** דו"ח פרויקט חתום על ידי המורה המתעד את התקדמות

התלמיד במהלך תהליך הלימודים בכיתה י"א ו- י"ב .

* 15 % פרזנטציה של הפרויקט ; 10 % על הפרויקט עצמו (הערכה על פי שיימסר מהפיקוח למורה).
מחווין

הצגה עצמית משך

* המשימה : 5-7 דקות

* **דו-שיח חופשי**

* 25 % - דגש על שטף דיבור, שימוש באוצר מילים, הגייה, מבנה משפט ועוד.

i. מטרת הבחינה ותיאורים קצרים

התלמידים נבחנים בידע ותוכן ברמה של 5 יח"ל שרכשו בבית הספר באופן ספירלי רב-שנתי.
המועמדים נבחנים בשלושת המיומנויות הבאות בהתאם לרמה :

1. הבנת הנקרא/הבנת הנקרא-נצפה

2. הבנת הנשמע

3. הבעה בעל פה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

נושאים וטקסטים של כל חלקי הבחינה לקוחים ממגוון רחב מתחומי ענין וניסיון של תלמידים ובני נוער.

הבנת הנקרא/ הבנת הנקרא-נצפה

מטרה	תוכן/טקסטים	סוגי משימה	משך ההבחנות
חלק 1 הבנה וזיהוי הקשרים כלליים הבנה כללית /סלקטיבית /מפורטת משך המשימה: דקות ציון: 20%	טקסט (ספרותי, עיתונות, אקלים, תיירות, תרבות הפנאי, קולינריה, ועוד). אורך הטקסט: 150-200 מילים ברמת חמש יח"ל.	הקראת טקסט	משך ההבחנות: 15 דקות בתוספת 15 דקות זמן הכנה
חלק 2 הבנה סלקטיבית /מפורטת הבנת הנשמע, הבנת הנקרא (טקסט), הבנת הנקרא- נצפה, תוכן ושטף דיבור. משך המשימה: 5 דקות ציון: 20%	שאלות על הטקסט.	תשובות נכון/לא נכון תשובות מלאות	
חלק 3 הבנה סלקטיבית /מפורטת יש להתייחס להבנת הנשמע לשטף הדיבור, לשימוש באוצר מילים מתאים	מענה על שאלות בהקשר לטקסט	חלק זה יכול לכלול תמונות ואביזרי עזר	

מדינת ישראל משרד
החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

			ונכון, ולתוכן משך משימה זו: 5 דקות ציון: 10%
--	--	--	---

הצגת פרויקט + הצגה עצמית

משך ההבחנות	סוגי משימה	מפרט	מטרה	
	שיחה מנותבת	נושא נבחר	מונולוג קצר וקוהרנטי	חלק 1
		שאלות הקשורות לנושא המצגת	יכולת שיחה /מתן מידע על נושא מוכר	
משך ההבחנות: 15 דקות		שאלות מקטלוג נושאים שנקבעו מראש	יכולת שיחה /מצבים יומיומיים כלליים	חלק 2

ii. ביצוע חלקי המבחן

הבחינה נערכת כבחינה פרטנית

הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה

- העבודה תתחיל מיד לאחר חלוקת המבחנים.
- בעת הבחינה אין לתת הערות נוספות.
- זמן הכנה: 15 דקות.

הצגת פרויקט + הצגה עצמית

- לא נדרש זמן הכנה.
- על התלמיד להביא לחומרים מוכנים למצגת בנושא שנבחר עם המורה המלמד/ת, לרבות הערות, כרטיסיות עם מילות מפתח וכו'.

תהליך בחינת המיומנות:

			תחילת הבחינה
	קבלת פנים ומתן הסבר על הבחינה		

מדינת ישראל משרד
החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

15 דקות בתוספת 15 דקות זמן הכנה	הקראה בקול רם, שטף בדיבור והגייה נכונה שאלות ומתן תשובות	מונולוג דו שיח	חלק 1: הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה
7-01 דקות	התלמיד יציג היבטים של הפרויקט כולו. התלמיד יציג את התוצר הסופי שהכין בנושא המיוחד שבחבר בהקשר לפרויקט . יש לערוך דיון על הנושא המיוחד והפרויקט באופן כללי	מונולוג דו שיח	חלק 2 א: הצגת פרויקט
5-7 דקות	התלמיד יציג את עצמו שאלות מעמיקות ודיון בנושא.	מונולוג דו שיח	חלק 2 ב: הצגה עצמית

* יש אפשרות להשתמש במילון בזמן הכנה

iii. מחוונים לבחינת הבגרות החיצונית

הנחיות כלליות

חלקי הבחינה משוקללים באופן הבא :

חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה 50%

- **אמצעים לשוניים** ○ רושם כללי והקראה
נכונה - 20 %

- **תוכן**

- מענה על חמש שאלות על הטקסט – יכולות של הבנת הנושא והצגתו – 20%
- מענה על שאלות בהקשר לטקסט – מידע בהקשר לטקסט – 10 %

מדינת ישראל משרד
החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

חלק ב - הצגת פרויקט + הצגה עצמית - 50 %

- אמצעים לשוניים
 - אוצר מילים -10%
- תוכן והצגת המשימה
 - תוכן -10%
 - הצגה – 20 %
- תקינות
 - דקדוק ותחביר -10%

מחווון חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה 50 %

רמת ידע 1 30-0 נקודות	רמת ידע 2 31-44 נקודות	רמת ידע 3 50-45 נקודות	קריטריונים	
בעיקר המשפטים והביטויים אינם מחוברים.	ישנם משפטים פשוטים שהתוכן נקרא במחובר . קטעים רבים לא נקראים בשטף.	הטקסט נקרא באופן רציף . קטעים מסוימים נקראים לא בשטף.	רושם כללי והקראה נכונה 20 %	
הרעיונות והמחשבות מובאים באופן שגוי או כלל לא	הרעיונות והמחשבות מובאים באופן מצומצם מאוד ומיוצגים באופן חלקי ולא ממש מובן.	הנושא מובן חלקית והצגת הרעיונות והמחשבות מובאים באופן מצומצם , אבל בעיקרון באופן מובן	חמש שאלות על הטקסט יכולות של הבנת הנושא והצגתו 20%	תוכן
המידע לא קשור לטקסט.	המידע ברור אך לא מנומק ולא כל כך קשור לטקסט.	המידע מובא בצורה מנומקת מצומצמת בהקשר לטקסט.	מענה על שאלות בהקשר לטקסט - מידע בהקשר לטקסט 10%	

מחווון חלק ב - הצגת פרויקט + הצגה עצמית – 50%

רמת ידע 1	רמת ידע 2	רמת ידע 3	קריטריונים	
20-32 נקודות	33-44 נקודות	45-50 נקודות		
אוצר המילים בסיסי. יכול לבטא את עצמו במספר ביטויים מוגבל ממצבים יומיומיים הקונקרטיים.	אוצר המילים מספיק להביע עצמו במצבים קונקרטיים וצפויים. התלמיד מסתמך על ביטויים ששינן.	אוצר המילים מספיק להביע דעה בנושאים מוכרים. לעיתים ישנם חסרים באוצר מילים מתאים.	אוצר מילים 10%	אמצעים לשוניים
התלמיד יכול להציג היבטים אחדים על הנושא.	התלמיד יכול להציג כמה היבטים על הנושא.	התלמיד יכול להציג את הנושא באופן מובן	תוכן 10%	המשימה תוכן והצגת המשימה
התלמיד מצליח להשלים כמה היבטים על ידי שימוש בתיאורים ודוגמאות במהלך השיחה	התלמיד יכול להוסיף תיאורים והסברים נוספים על הנושא במהלך שיחה	התלמיד מציג בשיחה שהוא הבין את מהות העניין.		
המצגת אינה מתייחסת לחומר ויזואלי.	הפרזנטציה מתייחסת לפעמים לחומר ויזואלי.	הפרזנטציה מתייחסת בנקודות רבות לחומר החזותי, אך השילוב לא מצליח באופן עקבי.	הצגה 20%	

מדינת ישראל משרד
החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

		חומרי העבודה מוגבלים ברצף אך קשורים לנושא.	חומרי העבודה ממחישים את הנושא בהיקף סביר.		
החומר אינו תורם להמחשת הנושא.	התלמיד משתמש רק בכמה מבנים פשוטים בצורה נכונה, עושה טעויות רבות אשר משפיעות לרעה על התקשורת.	התלמיד משתמש נכון בדרך כלל בכמה מבנים פשוטים. ייתכנו טעויות בסיסיות שיטתיות.	התלמיד מראה רמה טובה של שליטה במבנים דקדוקיים.	דקדוק ותחביר	10%
	התקשורת עשויה להיות מושפעת מהטעויות.		הטעויות לא מפריעות לתקשורת.		

ב. הערכה בית ספרית (40%) – סמל שאלון 574-283

המלצות למורים ולהנהלת בתי הספר

- * התלמידים ילמדו את השפות בגישה התקשורתית. הגישה התקשורתית שמה דגש בראש ובראשונה על תקשורת והעברת מסרים. לפי גישה זו, מבנה השפה אינו הנושא העיקרי של השיעור, אלא נלמד לצרכים תקשורתיים.
- * במהלך הלימוד יפותחו ארבע מיומנויות השפה: הבנת הנשמע, הבעה בעל פה, הבנת הנקרא, הבנת הנקרא-נצפה, והבעה בכתב, אך הדגש יושם על דיבור, האזנה וקריאה, וזאת כדי לשפר את היכולות התקשורתיות בשפה.
- * נושאי הלימוד יתבססו על התכנים שנלמדו בכיתה על פי ההנחיות המפורטות בתכנית הלימודים.
- * הכלים המומלצים להערכת תהליך למידת תחום התוכן, הכולל שפה, ספרות, תרבות וכלכלה:
 (ניתן להשתמש גם בכלים מתוקשבים):

- * מבחן מסכם בסוף כיתה י"א
- * הכתבות, בחנים ומבחנים
- * מטלות ביצוע/משימות אותנטיות ורלוונטיות
- * תלקיט (פורטפוליו) כתוב או דיגיטלי
- * עבודת חקר/מיזם/פרויקט
- * הנחיות לגבי כל אחד מהכלים ראו נספח

ג. בחינה לתלמידים בודדים, תלמידי משנה ותלמידים
אקסטרניים – מספר שאלון: 3 יח"ל – 60% - 574-382
2 יח"ל – 40% - 574-282

הנחיות ישלחו בהמשך במסמך נפרד

3. שאלות עמ"ר

בשנה הקודמת העמקנו את הערך, מעורבות והרלוונטיות
(עמ"ר) בלמידה, בהוראה ובהערכה. הדבר בא לידי
ביטוי בפיתוח המקצועי, בשיח בכיתה, ובהכנסת כ- 5
נקודות העוסקות בעמ"ר בבחינת הבגרות. בשנה זו
נעמיק ונרחיב את השיח על המעורבות, הרלוונטיות
והערכיות בתוך הלמידה, ובהערכה. אנו מבקשים מכם
לשלב את השיח הזה בלמידה ובכיתות. כמו כן, נרחיב את
שאלות העמ"ר במבחני הבגרות עד לכדי כ- 10 נקודות
לשאלה שתכלול סעיפי ידע וערכים.
אנו מזכירים שעיקר מטרתנו היא הלמידה בכיתה,
שתשובה נכונה תהא רק חשובה המבוססת על ידע שך
תחום הדעת.
להלן שאלות העמ"ר כפי שהופיעו בתחום הדעת שלנו
בבחינות הבגרות במועדי חורף וקיץ תשע"ז :

Sage ausführlich Deine Meinung zu folgender Aussage:

1. Mobbing ist nicht so schlimm. Oft ist es nur ein Spaß oder die Schüler haben es verdient.

למאמרים בנושא שאלות העמ"ר ולשאלות נוספות בכלל תחומי
הדעת ראו [כאן](#).

4. רמת ידע שפתי נדרש לבחינת הבגרות ב- 5 יח"ל

התלמידים נבחנים בידע ותוכן ברמה של 5 יח"ל במיומנויות של הבנת הנקרא/הבנת הנצפה
והבעה בעל פה.

5) פיתוח מקצועי

במהלך השנה תתקיים השתלמות מקצועית למורים לגרמנית. פרטים נוספים ישלחו בהמשך.

6) פרויקטים

בכיתה י, התלמידים צריכים לבחור נושא מעולמם האישי (לדוגמא: חברים או בעלי חיים שיש להם, בתי ספר וכו') ולהציג את המצגת מול הכיתה.

בכיתה יא, התלמידים צריכים לבחור טקסט בספרות גרמנית (לדוגמא: Johann Wolfgang von Goethe – der Erlkoenig, Heinrich Heine – die Loreley, Franz Kafka- Gib's auf (וכו)

התלמידים מדברים בפני הכיתה על תוכן הטקסט, המחבר והזמן בו נכתב. בנוסף לכך, התלמידים מתייחסים לטקסט ומביעים את דעתם האישית.

במהלך השנה, תחרויות שונות יתקיימו עבור תלמידים הלומדים את השפה הגרמנית. פרטים נוספים ישלחו בהמשך.

מדינת ישראל משרד
החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

לכבוד
פיקוח על הוראת הגרמנית
משרד החינוך, ירושלים

תאריך _____

טופס הרשמה לבחינת הבגרות בגרמנית לתלמיד "יחיד" – קיץ התשע"ח

את הבקשה יש **לסרוק ולשלוח בדוא"ל** lioraal@education.gov.il עד לתאריך ט"ו בכסלו
התשע"ח, 3 בדצמבר 2017.

יש למלא את כל הסעיפים בהקלדה או בכתב ברור (טופס לא תקיף/ לא ברור לא יטופל)

שם התלמיד/ה	מס' ת"ז	הכיתה	סמל השאלון	שם ביה"ס + היישוב	סמל המוסד	טל' ביה"ס

נימוקי הבקשה:

המען לתשובה:

חתימת המנהל/ת

תאריך

לשימוש הפיקוח: תשובה לבקשתכם

1. אני מאשרת – לא מאשרת את בקשתכם (למועד קיץ תשע"ח בלבד)
2. יש להפנות את התלמידים הנני מבקשת להפנות את התלמידים **לאתר אינטרנט של הפיקוח להוראת הגרמנית** על מנת שהתלמידים יוכלו לקבל הסבר על תכנית ומבנה בחינת הבגרות:
http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Portal/AtareyHmikzoot/Sinit.htm
3. התלמידים **לא זכאים לציון שנתי** כיוון שהמקצוע גרמנית לא נלמד בבית ספרכם.
התלמיד מתבקש להביא עמו אישור זה ביום הבחינה.

חתימת מדריכה מרכזת ארצית
ליאורה אללי
מדריכה מרכזת ארצית לגרמנית

תאריך

8. נספחים:

נספח 1 : תלקיט Portfolio

התלקיט הינו אוסף מכוון של עבודות (בתהליך או גמורות) של התלמיד/ה, המציג את מאמציהם, התקדמותם והישגיהם בתחום מסוים או בכמה תחומים. זהו אוסף של עבודות, דוגמאות, וחומרים שנאספו בתהליך הלמידה תוך תהליך של רפלקציה. באמצעות התלקיט ניתן לשלב הוראה והערכה בצורה מתמשכת. הכלי מאפשר יצירת דיאלוג ושיתוף פעולה בין המורה לתלמיד ולעמיתים. בתהליך הכנת התלקיט התלמיד לומד לזהות את הצדדים החזקים שלו ולהתמודד עם חולשותיו תוך למידה עם מכוונות והערכה עצמית.

התלקיט הינו אמצעי להערכה אותנטית, דינמית, מתמשכת, רב-ממדית, אינטראקטיבית המעבירה את המסר שהלימוד לעולם אינו נשלם.

התלקיט הוא מעין חלון הצצה לראש התלמיד, אמצעי המשמש גם את המורים וגם את התלמידים להבנת התהליך החינוכי האישי שתלמיד עובר. התלקיט משמש גם כלי חינוכי לעידוד התלמידים לקחת אחריות על הלמידה. התלקיט אינו רק כלי הוראה ואינו רק כלי הערכה - הוא מכיל את שניהם גם יחד.

קווים מנחים :

1. רפלקסיה עצמית - פיתוח התלקיט מציע לתלמידים הזדמנויות ללמוד על הלמידה. לכן התוצר הסופי צריך להכיל מידע המעיד על כך שהתלמיד אכן עסק ברפלקסיה עצמית.
2. התלקיט הוא דבר שנעשה על ידי התלמיד ולא עבור התלמיד. הערכת התלקיט מציעה לתלמידים דרכים קונקרטיות ללמידת ערך עבודתם, ובראייה רחבה יותר היא מציעה דרכים להערכת עצמם כלומדים. משום כך התלמיד צריך להיות מעורב בבחירת הפריטים שייכללו בתלקיט.
3. פריטי מידע שהצטברו במהלך השנה, כמו - מבחנים, עבודות וכדומה, ייכללו בתלקיט רק אם יש להם משמעות חדשה בתוך ההקשר של התלקיט.
4. התלקיט צריך לשקף בצורה מפורשת או לא מפורשת את פעילויות התלמיד, לדוגמה - הרציונל שעומד מאחורי הכנת התלקיט, המטרות, התכנים שנבחרו, הסטנדרטים לביצוע טוב והשיפוט.
5. מטרה אחת, כמעט אוניברסלית, שתופיע בכל תלקיט היא שהתלקיט ישקף התקדמות באותן מטרות המופיעות בתכנית הלימודים.
6. רוב המיומנויות והטכניקות שלהן נזקק התלמיד בכדי ליצור תלקיט אינן מתרחשות מעצמן. התלמידים זקוקים לתמיכה. תמיכה יכולה להינתן דרך הבאת דוגמאות של תלקיטים לכיתה, הבאת דוגמאות של מודלים שעל פיהן ניבנה תלקיט או הצגת דוגמאות לדרך שבה תלמידים אחרים עושים רפלקסיה.

התלקיט משקף ומבטא את תהליכי הלמידה :

- מעורבות התלמיד בלמידה כפי שתועדה לאורך זמן.
- יכולות של התלמיד בלמידה שיתופית וכישורים חברתיים של עבודת צוות.
- צמיחה והתפתחות של התלמיד בתחומי דעת עיוניים.
- מיומנויות של תלמיד בהפקת פרויקטים ועבודות כתובות.

נספח 2: מחוון

המחוון הוא שורה של קריטריונים שלאורם נבחנת המשימה:

1) מטרת המשימה (2) מאפייני המשימה מצאה או חלקיה וכיצד הם מסייעים לה להשיג את מטרתיה (3) יתרונות וחסרונות במשימה (4) הקשר של המשימה לדברים אחרים בעבר בהווה ובעתיד.

המחוון יכול לכלול קריטריונים הקשורים לסגנון ההגשה ולאפקטיביות שלה, למבנה המשימות הכתובות ולאיכות המשימה עצמה. כ קריטריון ניתן למדידה בדרגות שונות של איכות: ממצוין לגרוע, וכך ניתן לבחון את המשימה לדרגותיה השונות תהליך בניית המחוון חייב להפעיל את התלמיד בשלבים האלה:

1. דוגמאות - להראות לתלמידים דוגמאות של עבודות טובות וטובות פחות. זהה את המאפיינים הגורמים לעבודות מסוימות להיות עבודות טובות ולאחרות להיות גרועות.

2. רשימת קריטריונים - בדיון על הדוגמאות כדאי להתחיל ברשימה של מה יש להביא בחשבון בעבודה איכותית.

3. דירוגים של איכות - תאר את הרמות הטובות ביותר והגרועות ביותר של איכות, אחר כך השלם את רמות הביניים בהתבסס על הידע שלך בבעיות מוכרות ועל הדיון בעבודה שאינה טובה במיוחד.

4. שימוש במשוב (הערכה) עצמי ובמשוב (הערכת) עמיתים: תן לתלמידים את המשימה שלהם והפסק אותם מדי פעם לצורך מתן משוב עצמי ומשוב עמיתים.

5. שכתוב: בכל פעם תן לתלמידים זמן לשכתב את עבודתם בהתבסס על המשוב שקיבלו בשלב החמישי.

6. השתמש במשוב (הערכת) מורה: השתמש בעצמך באותו מחוון שבו השתמשו התלמידים כדי להעריך את עבודתם.

כיתה שהתנסתה בהערכה המבוססת על מחוון יכולה לייעל את התהליך כך שהוא יתחיל עם רישום קריטריונים, שלאחריו המורה יכתוב את דירוגי האיכות, יבדוק אותם עם התלמידים, יעשה שכתובים, ישתמש במחוון להערכות עצמיות, הערכות עמיתים והערכות מורה.

איך עושים את זה?

1. יוצרים קריטריונים להערכה יחד עם התלמידים, לדוגמא:

* הגשת מבחן

* סדר וניקיון בעבודה

* ענו על כל השאלות/חלק מהשאלות

2. התייחסות לנקודות חיוב, כגון:

* בתשובה רואים שזכרת את הרעיון

* בתשובה רואים שהבנת את הרעיון

* בתשובה רואים שיישמת את הרעיון

3. התחייבות לנקודות לשיפור, כגון:

* בתשובה לא נעשה שימוש בעקרון.....

* מומלץ לרשום בתחילת התשובה את העובדות ובפיסקה הבאה לפרט את העקרונות...

* בתשובה לא ציינת את עקרון.....

4. אפשרו לתלמיד לבצע שינויים ותיקונים בעבודתו לאחר קבלת המשוב.

יש לזכור לשמור על דיאלוג עם התלמידים תוך עידוד המוטיבציה והלמידה.

למחווון בדרך כלל מבנה דומה הכולל קריטריונים ורמות ביצוע בכל קריטריון, כמוצג להלן:

קריטריונים	רמת ביצוע (תיאור מילולי)			שקלול (%)
	רמה נמוכה	רמה נאותה	רמה גבוהה	
				100%

המחווון יכול לכלול קריטריונים הקשורים לסגנון ההגשה ולאפקטיביות שלה, למבנה המשימות הכתובות ולאיכות המשימה עצמה. המחווון יכול לכלול קריטריונים שחשובים למורה והוא חלק ממטרתו בהוראת המטלה. שקלול המטלות אמור לשקף את "חשיבותן". הקריטריון ניתן להערכה בדרגות שונות של איכות: ממצוין לגרוע, באופן מילולי, באופן מספרי וכד'.

היתרונות בשימוש במחווון בהוראה: קובע את מטרות ההוראה באופן ברור - ה"שקלול" השונה של הקריטריונים ממקד מה • "חשוב למורה" ומה "פחות חשוב". המחווון מסייע להגדיר "איכות" על ידי הגדרת רמת הביצוע הנדרשת • המחווון מסייע לתלמיד להעריך את עצמו, לדעת מה מצפים ממנו, להעריך את עמיתיו, וגם • לדעת מה לשמר, ומה לשפר.

נספח 3: מבחנים

בחינה היא סוג של הערכה (אחד מיני רבים), כלי או הליך שיטתי, המכיל בדרך-כלל מקבץ שאלות המועברות לכל התלמידים בפרק-זמן קצוב ובתנאים אחידים. גם בחינה מתייחסת לטיב הביצוע של הפרט.

כשמדובר במבחן יש לקחת בחשבון שלא צריך להעריך את התלמיד על הטיוטה הראשונה שלו. בחינה זו הטיוטה הראשונה שהאדם כתב. אפשר לעבוד על המבחן, לשפר אותו, לתקן אותו, לשכתב אותו אשר התלמיד יחליט שהבחינה ראויה להערכה.

ברב המבחנים התוצר הוא שנמדד ולא תהליך הלמידה ויש לתת לכך את הדעת כאשר אנו עוסקים בהערכה חלופית. במבחן גלום פוטנציאל להערכת איכות ביצוע של לומד, יש רכישה של מיומנות ייחודית למבחנים הנדרשת במבחני הבגרות.

מבחן יכול לבדוק: רמת ידע (עובדות, מושגים, עקרונות), רמה תהליכית (מיומנות), רמה מדרגה שלישית (יישום והשבחה של ידע, מיומנות). מבחן טוב בודק שימוש במיומנויות, שאותן רכשו התלמידים במהלך לימודיהם. המבחן יכול לעורר ולעודד חשיבה ביקורתית ועצמאית של התלמידים, ורצוי שכך יהיה.

המבחן צריך להיבדק על פי קריטריונים שנקבעו עם הילדים תוך התייחסות לכל המרכיבים של ההערכה (אישי, מצמיח, תחליכי, מתמשך.....)

נספח 4: מבחן מסכם בסוף כיתה י"א

מבחן מסכם בסוף כיתה י"א הינו באחריות המורים. מומלץ לעבוד בקבוצות קטנות(עדיף אזורים) של צוותי מורים כחלק מההערכה הפנימית לצורך חיבור מבחן משותף. מבחנים אלו יעברו לאישור המפמ"ר לפני ההבחנות.

נספח 5: חומרי עזר

<http://donnerwetter.kielikeskus.helsinki.fi/DVG/de-Gesamtverzeichnis.htm>

http://projects.ael.uni-tuebingen.de/stz/stz_modules/gram_d/default.html

<http://www.cornelsen.de/prima/1.c.3067168.de>

<https://www.youtube.com/channel/UCcqYODMjsxji6v8utkynjg>

נספח 6: החממה הפדגוגית - למידה מצמיחה אדם

אגרת המזכירות הפדגוגית בחוזר המפמ"ר

סיוון תשע"ו, יוני 2016

במסגרת הלמידה המשמעותית, המזכירות הפדגוגית צועדת צעד נוסף ופותחת "חממה פדגוגית" המהווה מרחב לפיתוח רעיונות ויוזמות לגיוון ההערכה בבחינות הבגרות.

במסגרת ה"חממה הפדגוגית" ישולבו שאלות חשיבה, ערכים, מעורבות, ורלוונטיות בבחינות הבגרות. כמו כן, במסגרת החממה, יורחבו התוכניות ממירות הבגרות ומורים יוכלו להציע או להצטרף ליוזמות מחליפות בגרות על פי תנאי סף ועמידה בדרישות מחייבות כפי שמפורט לעיל.

להלן הערוצים המוצעים בחממה הפדגוגית:

- הטמעת פריטי בחינות מקדמי חשיבה ועמ"ר (ערך, מעורבות, רלוונטיות) בבחינות החיצוניות. החל משנת הלימודים תשע"ז, ברוב בחינות הבגרות תהינה שאלות שהן שאלות חשיבה מסדר גבוה הנוגעות לחיי הלומדים או עוסקות בערכים מתוך תכנית הלימודים של תחום הדעת, בהיקף של עד 5 נקודות. בבחינת הבגרות בהן קיימות שאלות מסוג זה – יורחב היקפן באופן מדוד תוך דיאלוג עם המורים. דגמים לשאלות אלו יפורסמו בחודשים אוקטובר/נובמבר 2016

- **בחינות בגרות מקוונות** - בשנים הבאות יורחבו בהדרגה תחומי הדעת שיש להם בחינות מקוונות, עתירות מדיה, כולל התאמה ללקויות למידה (לבתי ספר שיבחרו יוכלו להצטרף כבר בתשע"ז).
- **הרחבת תכנית תמ"ר** - תכנית ממירה היבחנות במקצועות **החובה**. תכנית זו משלבת הבחנות בית ספרית ב היקף של 50% וחלופה בהערכה הממירה 50% (חקר, תלקיט, PBL, מטלת ביצוע והצעות נוספות). מנהלים ומורים המעוניינים להרחיב תכנית זו בבית ספרם יפנו במייל: [Mazkirut Pedagogit@education.gov.il](mailto:Mazkirut_Pedagogit@education.gov.il) (למידע נוסף).
- **הרחבת היקף תוכנית "חלוצי הערכה"** - בשיתוף והובלת הגף העל יסודי במנהל הפדגוגי.
- **תכניות מקוונות מחליפות בגרות** – בשנה הקרובה יפותחו ניסויים בכמה תחומי דעת ללמידה מקוונת ממירה בגרות (הניסוי יכנס בפועל בשנה"ל תשע"ח לבתי ספר שיבחרו בכך).
- **הרחבת תכניות לימודים ייחודיות** - התכניות מאפשרות למידה בינתחומית במקצועות **מוגברים** שבתי הספר או גופים מוכרים מפתחים בהנחיה ובליווי של המזכירות הפדגוגית. (למידע נוסף).
- **יזמות חדשות** של תחומי דעת – בחודשים הקרובים יצא קול קורא מפורט המזמין מורים וצוותי הוראה מהשטח לשלוח רעיונות והצעות המתאימות לרוח החממה ויכולתם להשתלב בה. המעוניינים להציע חלופות – יפנו למפמ"ר הרלוונטי לשם התייעצות וקבלת אישור.